

ATZINUMS PAR
IZMAIŅU NOVĒRTĒŠANU AKREDITĒTĀ STUDIJU VIRZIENĀ

**Latvijas Lauksaimniecības universitātes
studiju virziena “Socioloģija, politoloģija un antropoloģija”
studiju programmu izmaiņām**

Informācija par ekspertu

Vārds	Aija	Uzvārds	Zobena
Darbavieta	Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultāte, Socioloģijas nodaļa	Profesore, vadošā pētniece	
Grāds/ profesionālā kvalifikācija		Dr.Sc.Soc.	
Apliecinu, ka, vērtējot studiju programmu, man NAV interešu konflikta			<i>Paraksts</i>

Novērtēšanas vizītes datums: 18.03.2022.

Atzinums sniegts, pamatojoties uz vizītes laikā gūtajām atziņām un veiktajiem novērojumiem un šādiem avotiem:

- 2017. gada 13. jūnija Ministru kabineta noteikumi Nr. 322 “Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju”
- Ministru kabineta 2014. gada 13. maija noteikumi Nr. 240 “Noteikumi par valsts akadēmiskās izglītības standartu”
- 2007. gada 23. janvāra Ministru kabineta noteikumi Nr. 70 “Studiju līgumā obligāti ietveramie noteikumi”
- 2013. gada 16. aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr. 202 “Kārtība, kādā izsniedz valsts atzītus augstāko izglītību apliecinošus dokumentus”
- Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likums
- Studiju programmu licencēšanas metodika. Izstrādāta saskaņā ar Ministru kabineta 2018. gada 11. decembra noteikumu Nr. 795 “Studiju programmu licencēšanas noteikumi” 2.1. apakšpunktu,
- AIC vēstule LLU (01.02.2022., Nr. 2022/4.1-004) par papildinformācijas pieprasīšanu
- V. Volkova Atzinums par izmaiņu novērtēšanu akreditētā studiju virzienā: Latvijas Lauksaimniecības universitātes studiju virziena “Socioloģija, politoloģija un antropoloģija” studiju programmu izmaiņām, 2021. gada 15. jūnijā.

LLU iesniegtie dokumenti:

- LLU Senāta lēmums (14.04.2021.) Par studiju programmu izmaiņām

- Papildu informācija par LLU studiju virziena “Socioloģija, politoloģija un antropoloģija” akadēmiskā bakalaura studiju programmas “Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija” un akadēmiskā maģistra studiju programmas “Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija” izmaiņu apstiprināšanai
- LLU Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultātes studiju virziena „Socioloģija, politoloģija un antropoloģija” akadēmiskās izglītības bakalaura studiju programmas „Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija” (kods - 43310) studiju plāni pilna laika klātienes studijām latviešu un angļu valodā
- LLU Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultātes studiju virziena „Socioloģija, politoloģija un antropoloģija” akadēmiskās izglītības bakalaura studiju programmas „Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija” (kods - 43310) studiju plāni nepilna laika tālmācības studijām latviešu un angļu valodā
- Sākotnējā iesnieguma dokumentu pakete

1. Informācija par augstskolas plānotajām izmaiņām

Latvijas Lauksaimniecības universitāte (turpmāk – LLU) lūdz izvērtēt un apstiprināt studiju virziena “Socioloģija, politoloģija un antropoloģija” studiju programmu izmaiņas:

Studiju programmas vispārējais apraksts	Pašreizējā situācija	Pēc izmaiņu veikšanas
Akadēmiskā bakalaura studiju programma “Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija”		
<i>Izglītības klasifikācijas kods</i>	43310	43314
<i>Studiju programmas apjoms</i>	124 KP	120 KP
<i>Studiju programmas īstenošanas valoda:</i>	Latviešu	Latviešu un angļu
<i>Studiju programmas ilgums</i>	3 gadi	3 gadi – pilna laika klātienes studijās; 3 un 6 mēneši – nepilna laika tālmācības studijās* (LLU iesniegumā - 3,5 gadi)
Akadēmiskā maģistra studiju programma “Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija”		
<i>Studiju programmas īstenošanas veids un forma</i>	Pilna laika klātiešana un nepilna laika neklātiešana	Pilna laika klātiešana un nepilna laika tālmācība
<i>Studiju programmas ilgums</i>	2 gadi	2 gadi – pilna laika klātienes studijās; 2gadi un 6 mēneši – nepilna laika tālmācības studijās (LLU iesniegumā 2,5 gadi)

* Tiesības īstenot bakalaura studiju programmu nepilna laika tālmācībā jau norādītas esošās akreditācijas lapas Nr. 2021/21 pielikumā

Saskaņā ar Augstskolu likuma Pārejas noteikumu 48.punktu studiju virziena akreditācijas termiņš pagarināts līdz 30.12.2024.

Akadēmiskajā bakalaura studiju programmā “Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija” veicamo pārmaiņu pamatojums:

- izglītības klasifikācijas koda maiņa no 43310 uz 43314 tiek veikta atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr. 322 “Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju”;
- apjoma izmaiņas no 124 KP uz 120 KP pilna un nepilna laika studijās tiek veiktas atbilstoši valsts akadēmiskās izglītības standarta prasībām;
- studiju programmas īstenošana arī angļu valodā tiek veikta, lai izpildītu iepriekšējā akreditācijas ziņojumā izteiktos ekspertu ierosinājumus studiju programmas pilnveidošanai;
- studiju ilguma izmaiņas - papildināt ar studiju ilgumu 3 gadi un 6 mēneši (7 semestri) – tiek veiktas, lai nodrošinātu nepilna laika tālmācības studijas.

Akadēmiskajā maģistra studiju programmā “Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija” veicamo pārmaiņu pamatojums:

- studiju īstenošanas veida un formas izmaiņas - izveidots studiju plāns studiju programmas īstenošanai arī nepilna laika tālmācības formā (sagatavots jau 2021. gadā, tomēr SKK nepieļāva pilna laika tālmācības variantu, iesakot veidot to nepilna laika formā);
- studiju ilguma izmaiņas - papildināt ar studiju ilgumu 2 gadi un 6 mēneši (5 semestri), lai nodrošinātu nepilna laika tālmācības studijas.

2. Vizītes gaitas un tikšanās ar augstskolas pārstāvjiem pārskats

Ekspertes vizītes studiju programmas izmaiņu novērtēšanai laikā LLU bija organizētas:

- Tikšanās ar augstskolas vadību – LLU studiju prorektoru, Studiju centra vadītāju, Starptautiskās sadarbības centra vadītāju.

Tikšanās gaitā LLU studiju prorektors raksturoja studiju virziena “Socioloģija, politoloģija un antropoloģija” studiju programmu kā atbilstošu LLU bioekonomikas universitātes stratēģiskajam mērķim, akcentējot šo studiju programmu atbilstību virzībai uz starptautiskas studiju vides veidošanu, piesaistot ārvalstu studentus no Uzbekistānas, Skandināvijas, paplašinot iesaisti Erasmus studējošo apmaiņā, veidojot kopīgas studiju programmas ar Igaunijas un Lietuvas universitātēm. Liela uzmanība tiek veltīta studiju nodrošinājumam ar mācību materiāliem e-studiju vidē (*Moodle* platformā) – lekciju ierakstiem, paškontroles mācību materiāliem, e-grāmatām. E-studiju vidē ir nodrošinātas tiešsaistes nodarbību iespējas, pasniedzēju konsultācijas, pārbaudījumu organizācija. Īpaša uzmanība tiek pievērsta pasniedzēju darba samaksas sistēmas pilnveidošanai – darba stundu uzskaitē ietverot arī mācību materiālu sagatavošanu. Ir ieviesta piemaksa par darba kvalitāti, kuras aprēķinā tiek ņemts vērā pasniedzēja darba studentu vērtējums, mācību metodiskais darbs, zinātniskais darbs. Pasniedzēju darba slodzē pakāpeniski tiek samazināts kontaktstundu īpatsvars, jo pieaug apmaksātais metodiskā, studiju materiālu sagatavošanas un konsultāciju darba apjoms. Studiju darbs pilnībā nodrošināts ar studiju palīgpersonālu – metodiķiem, lietvežiem, kuru loma tālmācības studijās pieaug. LLU tiek organizēts konkurss par

mācību materiālu sagatavošanu. Īpaša uzmanība tiek pievērsta pasniedzēju angļu valodas zināšanu pilnveidošanai – LLU Valodu centrs organizē valodas prasmes pārbaudes, LLU finansē angļu valodas kursus darbiniekiem. Liela uzmanība tiek pievērsta arī reflektantu angļu valodas zināšanām. Latvijas vēstniecībās tiek organizētas angļu valodas līmeņa pārvaldes, vīzu izsniegšanas laikā tiek organizētas intervijas. Notiek arī reflektantu drošības kontrole, AIC tiek veikta izglītības diplomu atzišana. Mērķtiecīgs darbs tiek veikts, organizējot studentu no Vidusāzijas valstīm piesaisti. Viespasniedzēji no LLU regulāri dodas uz šīm valstīm. Atbilstoši Valodas likuma prasībām ārvalstu studējošie 4 KP apjomā apgūst latviešu valodas pamatus. Nesen LLU ir iegādāta programma plaģiāta kontrolei. Uz ekspertes jautājumu par to, vai un kā plānots iekļaut pasniedzēju slodzē un apmaksāt pieaugošo individuālā darba (attālinātu konsultāciju, izvērstu rakstisku darbu komentāru utt.) apjomu tālmācības studijās, pārliecinoša atbilde netika saņemta, iesniegtajos dokumentos nav norādīts pasniedzēju darba pieaugums pārejot uz tālmācību.

- **Materiāltehniskās bāzes apskate**

Bakalaura un maģistra studiju programmu “Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija” (turpmāk tekstā – OSPA) materiāli tehniskās bāzes apskate bija sadalīta divās daļās, jo lielākā daļa nodarbību notiek un pasniedzēju darba telpu atrodas Sociālo un humanitāro zinātņu institūta (SOHU) telpās Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultātē (ESAF) Svētes ielā 18. LLU Fundamentālā bibliotēkas (telpu adrese: Lielā iela 2) apskate notika pirmajā dienas daļā. Tikšanās laikā vizītes dalībnieki tika iepazīstināti ar LLU e-studiju sistēmu, kurā nodrošināts plašs studiju materiālu klāsts, kas tiek izmantots studijās nepilna laika tālmācības formā. Studējošajiem ir nodrošināta ievadlekcija par bibliotēkas iespēju izmantošanu. Organizējot studijas nepilna laika tālmācības formā īpaši svarīgi ir tas, ka studējošajiem ir iespējas visus bibliotēkas elektroniskos resursus izmantot attālināti. Resursu krājums socioloģijas jomā ir kompakts, satura ziņā labi sabalansēts. Īpaši uzteicami tālmācības studiju kontekstā ir tas, ka pēdējā laikā krājums tiek sistemātiski papildināts ar e-grāmatām.

Materiāltehniskās bāzes apskate ESAF (Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultāte) notika otrajā vizītes daļā bakalaura studiju programmas OSPA direktores un ESAF Studiju un zinātnes informācijas centra vadītājas vadībā. Vizīte apliecināja, ka arī šajās telpās ir izveidota labi aprīkota, studiju vajadzības pilnībā nodrošinoša un studentiem draudzīga vide. Studiju un zinātnes informācijas centra grāmatu un metodisko materiālu krājums labi papildina kopējos bibliotēkas resursus ar mērķtiecīgi atlasītiem materiāliem, kas ir specifiski fakultātē realizētajiem studiju virzieniem.

- **Tikšanās ar studiju programmas vadību.**

Tajā piedalījās OSPA bakalaura studiju programmas direktore, OSPA maģistra studiju programmas direktore (v.i.), ESAF dekāne, SOHU lietvede. ESAF. Dekāne raksturoja studiju virziena “Socioloģija, politoloģija un antropoloģija” vietu kopējā fakultātes

studiju programmu piedāvājumā, raksturoja šī studiju virziena realizācijā iesaistītā akadēmiskā personāla iesaisti pētniecībā, priekšrocības, ko pētniecībā dod dažādu sociālo zinātņu nozaru sinerģija, raksturoja studiju materiāli tehnisko nodrošinājumu. Fakultātes dekāne īpaši akcentēja studiju kvalitātes kontroles pilnveidošanas ietvaros izstrādāto studiju rezultātu novērtēšanas aprakstu studiju kursu aprakstos (Studiju projektā sasniedzamie studiju rezultāti (zināšanas, prasmes un kompetence) un to vērtēšana). Visos studijuursos ir izstrādāti pārbaudījumi tēmu noslēgumā, studiju procesā ir nodrošināti pašpārbaudes testi. OSPS maģistra studiju programmas direktore (v.i.) raksturoja studiju programmas realizēšanā iesaistīto akadēmisko personālu, tā iesaisti pētniecībā, pastāstīja par studējošo iesaisti pētniecībā, OSPS bakalaura studiju programmas direktore papildināja sniegto informāciju, akcentējot aspektus, kas raksturo tieši bakalaura studiju programmu. Eksperte uzdeva jautājumu OSPS bakalaura studiju programmas direktorei par to, kā tika pārveidota bakalaura studiju programma, lai tās apjomu samazinātu no 124 KP uz 120 KP, atbilstoši valsts akadēmiskās izglītības standarta prasībām. OSPS bakalaura studiju programmas direktore paskaidroja, ka studiju programmas apjoma samazinājums ir veikts no studiju programmas plāna izņemot sportam veltītos studiju kursus, jo LLU kopumā ir reorganizēta sporta nodarbību organizācija, izņemot sporta nodarbības no studiju programmu studiju plāniem un piedāvājot studējošajiem sporta nodarbībām iespējas izmantot LLU Sporta kluba pakalpojumus. No OSPS bakalaura studiju programmas studiju programmas izņemts studiju kurss Praktiskā lauksaimniecība 2 KP apjomā, tā vietā piedāvājot studējošajiem iespēju divu dienu ekskursijā apmeklēt LLU lauksaimniecības prakses bāzi Vecaucē.

- Tikšanās ar studiju programmas mācībspēkiem.
  - Tajā piedalījās OSPS bakalaura un maģistra studiju programmās docējošies pasniedzēji: bakalaura studiju programmas pasniedzēji, kuri docē studiju kursus: Kvalitatīvās pētījuma metodes 4KP (LV, ENG), Pilsētas socioloģija (LV, ENG), Sociālās problēmas 4 KP (LV, ENG); Sociālais darbs 2KP (LV, ENG), Vispārējā socioloģijas teorija 4 KP (ENG), Politikas teorija 2 KP (LV, ENG); Menedžments 4 KP (ENG), Pašvaldību organizācija 2 KP (LV, ENG), Organizāciju un grupu socioloģija 4 KP (LV, ENG), Sociālā politika 4 KP (LV, ENG), Mūsdienu socioloģijas teorijas (LV, ENG), Projektu vadīšana 2 KP (LV, ENG), Darba socioloģija 2 KP (LV, ENG), Tiesību pamati 2 KP (EN Medijpratība un platformu sabiedrība 2 KP (LV, ENG);
  - maģistra studiju programmas pasniedzēji, kuri docē studiju kursus: Publiskais un nevalstiskais sektors 4 KP (LV, ENG), Socioloģijas teorija 4KP (LV, ENG), Sociālo pētījumu metodes 4KP (LV, ENG), Postmodernisma teorijas 2KP (LV, ENG), Zinātnes filozofija 2KP (ENG), Bioētika 2KP (LV, ENG), Sociālā labklājība 4KP (LV, ENG), B. Sociālās problēmas 4 KP (LV, ENG); Sociālais darbs 2KP (LV, ENG), Vispārējā socioloģijas teorija 4 KP (ENG), Organizāciju studijas 4KP (LV, ENG), Publiskais un nevalstiskais sektors 4 KP (LV, ENG),

Inovācijas un kreativitāte 2KP (LV, ENG), Laika menedžments 2KP (ENG), Dzīves kvalitātes izpēte 2KP (ENG), Politikas analīze 2 KP (LV, ENG); Eiropas Savienības fondi 2 KP (LV, ENG).

Tikšanās laikā pasniedzēji apstiprināja iepriekšējā sanāksmē fakultātes vadības teikto par to, ka akadēmiskais personāls saņem visu nepieciešamo atbalstu studiju un pētniecības darbam. Lai gan visos studijuursos ir plānots izstrādāt pārbaudījumus tēmu noslēgumā, un nodrošināt pašpārbaudes testus, pašlaik vēl ne visosursos pašpārbaudes testu klāsts angļu valodā ir tik pat apjomīgs, kā latviešu valodā. Darbs ar materiāliem tiek turpināts. Pasniedzēju darbs studiju kursu aktualizācijā tiek papildus apmaksāts, ir piemaksas par darbu ar ārzemju studentiem. Tajā nepieciešamas ne tikai angļu valodas zināšanas, bet arī elastīga pieeja studiju kursu praktiskās daļas jomā. Lai gan iepriekš iegūtās izglītības līmenis un valodas zināšanas tiek pārbaudītas pirms studiju uzsākšanas, atsevišķos priekšmetos studējošo līmenis ir neviendabīgs. Filozofijas pasniedzējs minēja, ka, piemēram, Alžīrijā filozofija ir iekļauta jau vidusskolas mācību programmās, citiem studējošajiem šādu priekšzināšanu nav. Pasniedzējiem nepieciešams strādāt papildus, lai papildinātu studiju materiālus ar materiāliem, piemēram, sociālās politikas jomā par dažādām pasaules valstīm, jo Latvijas konteksts ne vienmēr ir saprotams ārvalstu studējošajiem. Pasniedzēji izrādīja nelielas šaubas par studiju kursu aprakstos iekļautās sadaļas “Studiju projektā sasniedzamie studiju rezultāti (zināšanas, prasmes un kompetence) un to vērtēšana” lietderību. Tas apstiprināja ekspertes pieņēmumu, ka tik detalizēts apraksts ir lietderīgs studiju kursu kvalitātes nodrošināšanai pasniedzējam šo studiju kursu izstrādājot, bet studējošajiem ir grūti orientēties uz apmēram divām lapām izklāstītajos specifiskajos un ļoti izvērstajos skaidrojumos par zināšanu, prasmju un kompetenču novērtēšanas metodi un apguves līmeni un ”Zināšanu kontrole un nosacījumi pārbaudījuma kārtīšanai”, īpaši studijuursos, kuros ir vairāki starppārbaudījumi. Šāda forma nav studējošajiem draudzīga, jo praktisko informāciju par to, kad (piemēram, kurā studiju nedēļā semestra laikā vai tamlīdzīgi) un tieši par kādām tēmām ir plānoti pārbaudījumi. Īpaši svarīgi tas ir tālmācības studijās, kad studējošajam ir pašam jāplāno studiju gaita. Maz palīdz indikatīvās studējošo patstāvīgā darba apjoma norādes pilna laika un e-studiju formā (šāda studiju forma minēta studiju kursa Soci3023 Socioloģija (studiju projekts), citur – nepilna laika tālmācība), jo katram ir savs, spējām un iepriekšējām zināšanām atbilstošs darba temps.

- Tikšanās ar darba devēju vai nozares pārstāvjiem.

Tikšanās bija organizēta attālināti, tajā piedalījās Saldus novada pašvaldības izpilddirektora 1. vietnieks, Latvijas Zinātnes padomes Starptautiskās sadarbības programmu projektu departamenta Apvārsnis Eiropa Nacionālā kontaktpunkta vadītājs, Latvijas izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības priekšsēdētāja, Pētījumu centra SKDS Sociāli politisko pētījumu projektu direktore. Darba devēji pozitīvi atsaucās par LLU OSPS bakalaura un maģistra studiju programmu absolventiem, kuri ir strādājuši un/vai pašlaik strādā viņu uzņēmumos, atzinīgi vērtēja iespēju tālmācības studiju formā

elastīgāk apvienot studijas ar darbu. Kopumā gan ekspertei jāatzīst, ka līdztekus zināšanām, prasmēm un kompetencēm, ko sniedz studijas, liela nozīme ir arī darbinieka personīgajām iezīmēm. Pozitīvi darba devēji vērtēja to, ka tālmācības studijas rada lielākas iespējas studēt ne tikai jauniešiem tūlīt pēc vidusskolas, bet arī cilvēkiem, kas jau ir ieguvuši darba pieredzi un mērķtiecīgi vēlas papildināt savas zināšanas jomā. Tikšanās ar darba devējiem nesniedza ieskatu potenciālo angļu valodā realizētās studiju programmas absolventu nodarbinātības iespējās. Pamatā LLU studijas sociālajās zinātnēs angļu valodā izvēlas trešo valstu pilsoņi, kuru nodarbinātības iespējas Latvijā un arī viņu izcelsmes valstīs izvērtēt ir grūti gan tādēļ, ka absolventu vēl nav, gan arī tādēļ, ka ne visi tikšanās laikā pārstāvētie darba devēji nāk no jomām, kurās būtu viegli integrēties citu kultūru pārstāvjiem. Ja strādājot starptautiskā vidē (LZP Starptautiskās sadarbības departaments) vietējās kultūras, vēstures, valodas utt. pārzināšana nav nepieciešama, tad lauku pašvaldībā kopienas darba speciālistam bez tām būs grūti veikt savus darba pienākumus (Saldus novada pašvaldība). Ekspertei radās iespaids, ka studiju angļu valodā kontekstā vairāk ir pievērsta uzmanība reflektantu rekrutēšanai, mazāk domājot par šo studiju absolventu integrāciju darba tirgū. Darba tirgus situācija valstīs, no kurām nāk šie reflektanti, ir ļoti daudzveidīga, darba iespējas šo valstu darba tirgū ir ļoti atkarīgas no individuālajām spējām un uzņēmības, līdzīgi ir arī ar iespēju integrēties Latvijas darba tirgū.

- Noslēguma tikšanās ar studiju programmas vadību.

Šīs tikšanās laikā ekspertei bija iespēja uzdot precizējošus jautājumus. Tajā piedalījās OSPS bakalaurs studiju programmas direktore, ESAF dekāne, OSPS maģistra studiju programmas direktore (v.i.).

Eksperte uzdeva vairākus jautājumus:

Par nodrošinājumu ar nepieciešamo programmatūru datu statistiskās analīzes metožu apguvei tālmācības formā. LLU telpās ir pieejama licencēta SPSS programmatūra, uz kuru tiek likts galvenais akcents klātienēs studijās. Studijas tālmācībā aktualizē jautājumu par atvērtā koda programmu izmantošanai veltītu studiju kursu sagatavošanu. No saņemtajām atbildēm radās iespaids, ka līdz šim tam nav tikusi pievērsta pietiekama uzmanība.

Par to, kāpēc OSPS bakalaurs studiju programmā tika organizētas studijas angļu valodā jau agrāk, lai gan SKK tas nebija saskaņots. Tika saņemta atbilde, ka studijas angļu valodā tika sāktas ar LLU Senāta atļauju. Ekspertes skatījumā studiju valoda ir tieši saistīta ar izsniedzamo diplomu. Nav pieņemama studiju programmu “eksperimentēšana”, “izmēģināšana” situācijā, kad šis jautājums nav juridiski sakārtots, jo tas var radīt jautājumus par to, kādus diplomus izsniegs absolventiem.

Dokumenti pievienotajā 2016. gada 13. aprīļa LLU Senāta lēmumā Nr. Nr. 9 – 13 Par uzņemšanas noteikumiem studijām angļu valodā 2016./2017. studiju gadā ir apstiprināti uzņemšanas noteikumi 2016./2017. studiju gadam studijām angļu valodā,

bet ne šī lēmuma tekstā, ne pielikumā nav novērtēta ne akadēmiskā personāla, ne materiāli tehniskās bāzes sagatavotība studijām angļu valodā.

Precizējošs jautājums ar studiju rezultātu novērtēšanas aprakstu studiju kursu aprakstos “Studiju projektā sasniedzamie studiju rezultāti (zināšanas, prasmes un kompetence) un to vērtēšana”. Ekspertes skatījumā šāda studiju rezultātu apraksta forma nav studējošajiem draudzīga, jo viņiem nepieciešamo praktisko informāciju par studiju organizāciju pasniedz ļoti sarežģītā veidā. Īpaši svarīgi tas ir tālmācības studijās, kad studējošajam ir pašam jāplāno studiju gaita un, īpaši studiju sākumā, ir grūti izprast studiju organizācijas detaļas. Tajā pašā laikā lielai daļai abu studiju programmu studiju kursu aprakstos nav iekļauta informācija par studiju kursu tematisko plānojumu un studējošo patstāvīgo darbu organizācijas un uzdevumu raksturojumu tālmācības formai. Ņemot vērā to, ka tālmācībā studējošie savu darbu plāno patstāvīgi un ir grūti organizēt tādas darba formas kā semināri, grupu darbi, ieteicams labāk adaptēt studiju procesu tālmācības specifikai.

3. Plānoto izmaiņu analīze un ietekme uz studiju procesu un tā kvalitāti, kā arī izmaiņu atbilstība normatīvo aktu prasībām

3.1. Akadēmiskā bakalaura studiju programma “Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija”

3.1.1. Izglītības klasifikācijas koda maiņa no 43310 uz 43314

Izglītības klasifikācija tiek veikta atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr.322 “Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju”, kuru 1. pielikumā Pirmais un otrais klasifikācijas līmenis un tā salīdzinājums ar Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūru (LKI), Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūru (EKI) un Starptautisko standartizēto izglītības klasifikāciju (ISCED-2011) 1. tabulā ir noteikts, ka pirmais un otrais koda cipars (ar burtu/ bez burta) atbilstoši izglītības programmas veidam “Akadēmiskā izglītība (bakalaura grāds), īstenojama pēc vispārējās vai profesionālās vidējās izglītības ieguves. Studiju ilgums pilna laika studijās trīs līdz četri gadi” ir 43, savukārt 2. pielikumā Trešais, ceturtais un piektais klasifikācijas līmenis (izglītības tematiskās grupas, tematiskās jomas un programmu grupas) un tā salīdzinājums ar Izglītības un mācību nozaru klasifikāciju (ISCED-F 2013) izglītības tematiskajā grupā “Sociālās zinātnes, komerczinības un tiesības” izglītības programmu grupai “Socioloģija un kultūras studijas” atbilst 314, kas veido koda trešo, ceturto un piekto ciparu. Akadēmiskās bakalaura studiju programmas “Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija” saturs pilnībā atbilst minētajai izglītības tematiskajai grupai, jo studiju plānā ir iekļauti visi Ministru kabineta 2014. gada 13. maija noteikumi Nr. 240 “Noteikumi par valsts akadēmiskās izglītības standartu” prasībām atbilstošie studiju kursi, kas obligātajā daļā un ierobežotās izvēles daļā ietver attiecīgās zinātņu nozares vai apakšnozares pamatnostādnes, principus, struktūru un metodoloģiju (ne mazāk kā 25 kredītpunkti), zinātņu nozares vai apakšnozares attīstības vēsturi un aktuālās problēmas (ne mazāk kā 10 kredītpunktu), kā arī zinātņu nozares vai apakšnozares raksturojumu un problēmas starpnozares aspektā (ne mazāk kā 15 kredītpunktu).

3.1.2. Apjoma izmaiņas no 124 KP uz 120 KP

Apjoma izmaiņas no 124 uz 120 KP pilna laika studijās tiek veiktas atbilstoši valsts akadēmiskās izglītības standarta prasībām, kura II daļas 6. punktā noteikts, ka “Bakalaura studiju programmas apjoms pilna laika un nepilna laika studijās ir 120 līdz 160 kredītpunktu, no kuriem ne mazāk kā 10 kredītpunktu ir bakalaura darba izstrāde. Studiju ilgums pilna laika studijās ir seši līdz astoņi semestri.” Šīs izmaiņas ir veiktas no studiju programmas plāna izņemot sportam veltītos studiju kursus, jo LLU kopumā ir reorganizēta sporta nodarbību organizācija, izņemot sporta nodarbības no studiju programmu studiju plāniem un piedāvājot studējošajiem sporta nodarbībām iespējas izmantot LLU Sporta kluba pakalpojumus. No OSPS bakalaura studiju programmas studiju programmas izņemts studiju kursu Praktiskā lauksaimniecība 2 KP apjomā, tā vietā piedāvājot studējošajiem iespēju divu dienu ekskursijā apmeklēt LLU lauksaimniecības prakses bāzi Vecaucē. Šīs izmaiņas neietekmē studiju procesa kvalitāti, bet sakārto studiju programmu atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

3.1.3. Studiju programmas īstenošana arī angļu valodā

Lai gan izmaiņas - studiju programmas īstenošanas angļu valodā - tiek veikta atsaucoties uz iepriekšējā akreditācijas ekspertu ziņojumā izteiktajiem ekspertu ierosinājumiem studiju programmas pilnveidošanai, tieši šāda ieteikuma ekspertu ziņojumā nav. Tajā pašā laikā jāatzīst, ka šīs izmaiņas saskan ar LLU vadības, ESAF un SOHU vēlmi attīstīt starptautisku studiju vidi, paplašināt studiju kursu angļu valodā piedāvājumu *Erasmus* apmaiņas studentiem un piesaistīt studējošos no ārvalstīm.

LLU gan vadības līmenī, gan Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultātē īpaša uzmanība tiek pievērsta pasniedzēju angļu valodas zināšanu pilnveidošanai – LLU Valodu centrs organizē valodas prasmes pārbaudes, LLU finansē angļu valodas kursus darbiniekiem, iesniegtajos dokumentos ir apliecinājums par to, ka visi studiju programmas īstenošanā iesaistītie pasniedzēji pārvalda angļu valodu vismaz B2 līmenī. Studiju materiālu nodrošinājums angļu valodā ir labs – par to liecina ne tikai bibliotēkas grāmatu angļu valodā krājums, bet arī e-studiju materiāli.

Kopumā var secināt, ka akadēmiskās bakalaura studiju programmas materiāltehniskā bāze, bibliotēkas un datubāžu resursi ir pietiekami un atbilst studiju programmas īstenošanas angļu valodā vajadzībām. Turpinās darbs pie akadēmiskā personāla angļu valodas prasmju pilnveidošanas. Šīs izmaiņas - studiju programmas angļu valodā īstenošana - sekmēs starptautiskas vides veidošanos LLU, paplašinās *Erasmus* studējošo apmaiņas iespējas, jo palielināsies angļu valodā docēto kursu skaits.

3.1.4. Studiju ilguma izmaiņas

Studiju ilguma izmaiņas - papildināt ar studiju ilgumu 3 gadi un 6 mēneši (7 semestri) – tiek veiktas, lai nodrošinātu nepilna laika tālmācības studijas. Šīs izmaiņas sakārto studiju organizāciju atbilstoši normatīvo aktu prasībām un neietekmē studiju satura kvalitāti. LLU pieteikumā Par studiju virziena Socioloģija, politoloģija un antropoloģija studiju programmu izmaiņām minētas studiju ilguma izmaiņas “3,5 gadi”, kas atbilst 3 gadiem un 6 mēnešiem (7 semestriem). Šo ierakstu vajadzētu precizēt.

3.2. Akadēmiskā maģistra studiju programma “Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija”

3.2.1. Studiju programmas īstenošanas veida un formas izmaiņas

Pirms izmaiņām studiju programma tika īstenota pilna laika klātienes un nepilna laika neklātienes formā. Pāreja uz pilna laika klātieni un nepilna laika tālmācību ievērojami palielina potenciālo reflektantu loku, piedāvā elastīgāku studiju plānošanu studējošajam un iespēju savienot studijas ar darbu. Tajā pašā laikā pieaugs pasniedzēju individuālo konsultāciju apjoms, pieprasījums pēc jaunām studiju satura pasniegšanas un studiju rezultātu vērtēšanas formām. Studiju īstenošanas veida un formas izmaiņas gan palielina iespējas piesaistīt vairāk studējošo, paplašināt iespējas apvienot studijas ar darbu, gan arī rada jaunus izaicinājumus pasniedzēju darba organizācijai, spējai elastīgi pielāgoties darbam ar studējošajiem, kas, iespējams, atrodas ne tikai citā valstī, bet arī citā laika joslā. Samazinoties darba auditorijā apjomam, pieaug pasniedzēju noslodze ne tikai sagatavojot, bet arī regulāri atjaunojot studiju materiālus, apgūstot jaunas studējošo patstāvīgā darba kontroles formas utt. Tiekoties ar LLU vadību, radās iespaids, ka vairāk tiek domāts par to, kā piesaistīt vairāk studējošo, mazāk par to, kā palīdzēt pasniedzējiem apgūt jaunas darba formas, adaptēt tālmācībai studiju programmu realizāciju. Socioloģijas studijās svarīga ir arī datu apstrādes programmu apgūšana. Profesionālajā vidē tiek izmantotas licencētas programmas, šo programmu (SPSS) licences ir arī LLU, kur tās tiek izmantotas gan pilna laika klātienes, gan nepilna laika neklātienes nodarbībās. Tālmācībā būtu nepieciešams veidot studiju kursus, kuros studējošie apgūtu funkcionāli līdzvērtīgas atvērtā pirmkoda programmatūras izmantošanu u.tml.

LLU un ESAF vadība izsaka gatavību atbalstīt pāreju uz tālmācību, attīstot studiju materiāltehnisko bāzi un apmaksājot papildus pasniedzēju darbu sagatavojot pāreju uz tālmācību, tomēr jāatceras, ka tas ir sistematisks darbs, kas nebeidzas pēc pārejas uz citu studiju īstenošanas veidu un formu. Tālmācības studijas ievērojami palielina pasniedzēja individuālā darba ar studentu apjomu, kas ir laikietilpīgs un prasa jaunu studiju darba formu apgūšanu, papildus pārbaudes darbu materiālu sagatavošanu u.c. papildus darba ieguldījumu. Šīs izmaiņas maģistra studiju programmā, no vienas puses, palielina iespējas piesaistīt vairāk studējošo, no otras – rada jaunus izaicinājumus akadēmiskā personāla darbā, adaptējot studiju programmas satura un darba ar studentiem formas tālmācības vajadzībām. Īpašs izaicinājums ir pārbaudes darbu organizēšana, jo tehniski nav vienkārši pārliecināties par personas, kas kārtā pārbaudījumus identitāti (t.i. vai pārbaudījumus kārtā tā persona, kas ir imatrikulēta studijām un kurai studiju noslēgumā tiks izsniegts diploms).

Tālmācības studiju organizācijā ļoti svarīga ir komunikācija ne tikai starp studentu un pasniedzēju, bet arī ar studiju programmas direktoru un akadēmisko palīgpersonālu par studiju procesa organizāciju. Lai gan e-studijās ir ievietots plašs studiju materiālu klāsts, tas tomēr nespēj pilnībā aizstāt personīgu kontaktu, lai arī attālinātā veidā, starp universitāti un studentu. Īpaši studiju sākuma posmā studentam būtu grūti orientēties, piemēram, studiju kursu aprakstos, kuros ir norādīts kursa saturs (lekciju, praktisko nodarbību tēmas un tām atvēlēto stundu apjoms) pilna laika klātienes studijām, bet nav nekādas norādes par to, kā tiks organizēta studiju kursa apguve tālmācības studijās. Ir norādīts tikai samazinātais kontaktstundu skaits

tālmācībā, bet nav skaidrs, vai kontaktstundu apjoms ir samazināts visām tēmām proporcionāli, vai ir tēmas, kuras studentam jāapgūst patstāvīgi utt., vai ir kādas papildus pārbaudes formas par patstāvīgi apgūstamo mācību vielu utt. Studiju rezultātu apraksts ir ļoti detalizēts, bet šis apraksts nav veidots studentam draudzīgā formā. Studiju vielas apguves līmenis drīzāk varētu noderēt pasniedzējam studenta zināšanu vērtēšanai. Pasniedzēji parasti pārzina savus studiju kursus, bet ne vienmēr spēj atbildēt uz studentu jautājumiem par studiju organizāciju kopumā. Studiju kursu aprakstos atbildes uz studentiem potenciāli svarīgiem jautājumiem ir sniegtas visai vispārīgā formā. Piemēram, prasības un kārtība nokavēto nodarbību atstrādāšanai raksturotas ļoti lakoniski un vispārīgi: “Nokavēto nodarbību atstrādāšana notiek saskaņā ar LLU Studiju nolikumu un studiju kursa programmā paredzētajām prasībām.” Īpaši studiju sākumā studenti parasti vāji pārzina studiju procesu reglamentējošo dokumentu sistēmu, tādēļ tik vispārīga atbilde, visticamāk, nebūs pietiekama.

Tiekoties ar pasniedzējiem radās iespaids, ka studiju materiālu adaptēšana tālmācības studijām tiek turpināta, kas ļauj izteikt pārliecību, ka nodrošinājums ar mācību materiāliem ir pietiekams, lai uzsāktu studijas realizēt šādā formā (t.i. mācību materiāli ir sagatavoti ne tikai pirmajam studiju semestrim).

Papildu informācijā par LLU studiju virziena “Socioloģija, politoloģija un antropoloģija” akadēmiskā bakalaurs studiju programmas “Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija” un akadēmiskā maģistra studiju programmas “Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija” izmaiņu apstiprināšanai pievienotajā izmaksu aprēķinā 9. punktā pilna laika bakalaurs studijās latviešu un angļu valodā kopējais akadēmiskā darba apjoms gadā tiek plānots 800 h ($640+120=760$), no kurām 120 h plānotas citam ar studijām saistītam darbam (studiju darbu labošana, eksāmeni, ieskaites u. c.). Tieši tāds pats apjoms šai pozīcijai tiek plānots arī nepilna laika bakalaurs studijās latviešu valodā: “papildus kontaktnodarbību stundām mācībspēkiem tiek plānotas 120 h citam ar studijām saistītam darbam (studiju darbu labošana, eksāmeni, ieskaites u. c.). Kopējais akadēmiskā darba apjoms gadā tiek plānots 408 h ($288+120=408$)”. Pēc ekspertes domām un atsaucoties arī uz iepriekšējā eksperta atzinumā minēto, ka: “Tomēr tālmācībai ir nepieciešama individuālāka pieeja studentu zināšanu attīstīšanai un viņu pastāvīgai pašizglītībai” samazinoties kontaktnodarbību apjomam būtu jāpalielina individuālā darba ar studējošo apjoms. Tālmācības formās katra studenta pārbaudes darbu komentēšana prasa lielāku darba apjomu, jo nav semināru nodarbību, kurās varētu apkopotā veidā iztīrīt tipiskās nepilnības, vairāk laika prasa individuālā komunikācija ar studentiem attālinātā formā - konsultācijas un līdzīgas mācībspēku darba formas, kuru apjoms pieaug tālmācības studiju formā. Uz to norādīja arī studiju programmas mācībspēki, ar kuriem eksperte tikās vizītes gaitā.

3.2.2. Studiju programmas ilguma izmaiņas

Lai gan LLU iesniegumā ir minēts veikt studiju ilguma izmaiņas - papildināt ar studiju ilgumu 2 gadi un 6 mēneši (5 semestri) –lai nodrošinātu nepilna laika tālmācības studijas, šādas izmaiņas nav nepieciešamas, jo šāds studiju ilgums jau ir norādīts akreditācijas lapā. Šīs izmaiņas, kas sakārto studiju organizāciju atbilstoši normatīvo aktu prasībām un neietekmē studiju satura kvalitāti, praksē tiks realizētas īstenojot maģistra studiju programmu

“Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija” tālmācībā 2 gadus un 6 mēnešus (5 semestrus).

4. Secinājumi

- 4.1. Akadēmiskās bakalaura studiju programmas “Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija” klasifikācijas koda maiņa no 43310 uz 43314 ir pamatota, jo sakārto kodu atbilstoši normatīvajiem dokumentiem.
- 4.2. Akadēmiskās bakalaura studiju programmas “Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija” apjoma izmaiņas no 124 KP uz 120 KP ir pamatotas, jo tiek veiktas atbilstoši valsts akadēmiskās izglītības standarta prasībām.
- 4.3. Akadēmiskās bakalaura studiju programmas “Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija”, papildināšana ar īstenošanu arī angļu valodā ir pamatota, jo studiju materiāltehniskā bāze, bibliotēkas un datubāžu resursi ir pietiekami un tāpat arī akadēmiskā personāla angļu valodas prasmes atbilst studiju programmas īstenošanas angļu valodā vajadzībām.
- 4.4. Akadēmiskās bakalaura studiju programmas “Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija” studiju ilguma izmaiņas - papildināt ar studiju ilgumu 3 gadi un 6 mēneši (7 semestri) – ir pamatotas, jo nodrošina nepilna laika tālmācības studijas, sakārto studiju organizāciju atbilstoši normatīvo aktu prasībām un neietekmē studiju satura kvalitāti.
- 4.5. Akadēmiskā maģistra studiju programma “Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija” īstenošanas veida un formas izmaiņas ir pamatotas, jo izpilda iepriekšējā akreditācijas ziņojumā izteiktos ekspertu ierosinājumus studiju programmas pilnveidošanai, tajā pašā laikā tās rada jaunus izaicinājumus studiju programmas īstenošanai, īpaši atbalstot akadēmisko personālu studiju programmas adaptācijas tālmācībai gaitā, bet arī pilnveidojot pasniedzēju darba samaksas sistēmu tā, lai ņemtu vērā pieaugušo individuālā un attālināto konsultāciju darba apjomu.
- 4.6. Akadēmiskā maģistra studiju programma “Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija” studiju ilgums 2 gadi un 6 mēneši jau ir atļauts un tiek piesaistīts pie nepilna laika tālmācības studijām.

5. Rekomendācijas

Eksperte rekomendē apstiprināt sekojošās izmaiņas:

Akadēmiskajā bakalaura studiju programmā “Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija”:

- izglītības klasifikācijas koda maiņa no 43310 uz 43314 atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr.322 “Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju”;
- apjoma izmaiņas no 124 KP uz 120 KP pilna laika studijās atbilstoši valsts akadēmiskās izglītības standarta prasībām;
- studiju programmas īstenošana arī angļu valodā;
- studiju ilguma izmaiņas - papildināt ar studiju ilgumu 3 gadi un 6 mēneši (7 semestri), lai nodrošinātu nepilna laika tālmācības studijas.

Akadēmiskā maģistra studiju programmā “Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija”:

- studiju īstenošanas veida un formas izmaiņas - studiju programma īstenošana arī nepilna laika tālmācības formā;
- studiju ilguma izmaiņas - papildināt ar studiju ilgumu 2 gadi un 6 mēneši (5 semestri) nav nepieciešamas, jo šāds studiju ilgums jau ir atļauts

Eksperte rekomendē līdz kārtējai akreditācijai:

- turpināt abu studiju programmu adaptāciju tālmācībai, pilnveidojot studiju kursu aprakstus, attīstot īpaši tālmācībai piemērotas studiju zināšanu, prasmju un kompetenču apguves pārbaudes formas un jo īpaši pārveidojot studējošajiem draudzīgākā formā studiju rezultātu sasniegšanas un vērtējuma raksturojumu;
- pilnveidot pasniedzēju darba samaksas kārtību tā, lai regulētu darba apmaksas kārtību par papildu darbu, kas rodas pieaugot individuālajam darbam ar studentiem tālmācības studijās;
- turpināt pilnveidot studiju programmu īstenošanā iesaistītā akadēmiskā personāla angļu valodas prasmes.

Aija Zobena, Dr.sc.Soc.

2022. gada 19. aprīlis